

провиква: - Халал да е, халал да е! Пада му се на момчето-о-о!...” .

На селския събор с панаир в с. Медово, Чирпанско, който става на Архангеловден (21 ноември), роднини на местните турски цигани разпъват сергии. “Циганка, седнала върху хасър (рогозка) взема от тенджерата малка топка тесто. Върху коляното и шалварите разпъва тестото и го мята в тавата с врящо олио. Друга с шиш вади дъхавата мекица” (Иванова, Кръстев 2008: 209-210) .

По панаирите и по съборите, по пазарите, по градските улици и в селата обикалят и продават различни стоки подвижните търговци, т.нар. праматари. Те са турци, евреи, албанци или македонци, но най-често са цигани. На Софийския седмичен пазар за циганите има определен сектор, където продават кошници, стоки от дърво, предмети от кована железария и др. (Георгиев 1978: 114).

Не липсват и циганите посредници при търговски сделки. На съботния хайван³⁰ пазар в Стара Загора най-дейни са т.нар. “зайкаджии”, наричани още матрапази или пиянкаджии – цигани, които се намесват като посредници при покупко-продажбите на животни. “Хващаха ръцете на продавача и купувача и ги принуждаваха да се здрависат, което значеше, че пазарлъкът е направен. Шепнеха на ушите ту на единия, ту на другия предложенията си и след това шумно оповестяваха направената сделка. Своята комисионна те вземаха в околните кръчми и мази на Банкоолу с обилна черпня, но това ставаше набързо, защото трябваше да се включат в нови сделки”.

В Горна Оряховица на сър пазар... „същият този Млякото (прякор на посредника – б.а.) бил черибашия на циганите. Циганките бягали от него, защото гледал да ги хване за шалварите, където завари, за да му вървяла работата, да си вземе кадем. Ще каже: “Стой ма, къде бягаш!”. В същото време “Цигани и циганки посрещат селяните във от града (Стара Загора – б.а.) в пазарните дни и прекупуват от тях всичко – кокошки, патки, фитки и яйца. Продават ги на гражданите двойно по-скъпо, отколкото са ги купили” (Костов 2003: 24; Колев 1999: 171-172; Зора, бр.322 от 15 октомври 1914).

Гъвкави и адаптивни, особено в градската среда, циганите много бързо се приспособяват към пазарната ситуация. Мъжкото пространство е на пазарите за едър добитък. Тук търговци са най-вече циганите джамбази. През 70-те год. на XIX век Феликс Каниц ги описва как привличат вниманието на купувачите при търговията с коне: „...циганите са предпочитани много заради будния им нрав като продавачи на коне. За пазара те обикновено много се кичат. Карминово-червената жилетка, обшитата със злато и червеният шаловиден пояс се открояват добре от ослепително бялата риза, а тя от кафявия цвят на кожата и смолисто черната коса, развяваща се около често хубавия овал на лицето. Пъстрата чалма с палмова шарка и развяващи се краища увенчава кокетно

³⁰ хайван/ сър пазар – пазар за животни